

Дороговкази

КУПИТИ

Чи можна змінити минуле? Так, якщо знати дорогу. Точніше, Дорогу, єдину і неповторну — крізь час, від динозаврів і стародавніх цивілізацій аж у космічно-футуристичну добу. Обрані з різних століть уміють її долати. Тасують події, маніпулюють історією... або просто буденно собі заробляють на прожиття. Кого тут тільки не стрінеш: і горезвісних диктаторів, і славетних письменників, і безіменних пропащих відлюдників у позачассі. А серед інших їздять Дорогою двоє: батько і син, прямують назустріч долі — зльоту або загибелі. За штурманів же у тих водіїв незвичні, але поетичні, високотехнологічні та норовливі супутниці. Обидва екіпажі долають перешкоди й ворогів, шукаючи відповіді на життєво важливу загадку. Усе вирішиться при останньому повороті на Вавилон — і не обійдеться без драконів, таких любих серцю Джорджа Мартіна, що він аж екранізацію обіцяє.

РОДЖЕР
ЖЕЛЯЗНИ
ДОРОГОВКАЗИ

Роджер Желязни

Дороговкази : роман / Роджер Желязни ; пер. з англ. Д.Є. Дьомін. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2023. – 160 с.

ISBN 978-966-10-7723-1

Чи можна змінити минуле? Так, якщо знати дорогу. Точніше, Дорогу, єдину і неповторну — крізь час, від динозаврів і стародавніх цивілізацій аж у космічно-футуристичну добу. Обрані з різних століть уміють її долати. Тасують події, маніпулюють історією... або просто буденно собі заробляють на прожиття. Кого тут тільки не стрінеш: і горезвісних диктаторів, і славетних письменників, і безіменних пропащих відлюдників у позачасі. А серед інших їздять Дорогою двоє: батько і син, прямують назустріч долі — зльоту або загибелі. За штурманів же у тих водіїв незвичні, але поетичні, високотехнологічні та норовливі супутниці. Обидва екіпажі долають перешкоди й ворогів, шукаючи відповіді на життєво важливу загадку. Усе вирішиться при останньому повороті на Вавилон — і не обійдеться без драконів, таких любих серцю Джорджа Мартіна, що він аж екранізацію обіцяє.

Roadmarks

Roger Zelazny

© Roger Zelazny, 1979

© Дьомін Д.Є., переклад, 2022

© Навчальна книга – Богдан, виключна ліцензія на видання, оригінал-макет, 2023

Друкується з дозволу Amber Ltd, LLV
та їхніх літературних агентів, Zeno Agency Ltd
(Великобританія)

Переклад з англійської Дениса Дьоміна
Перекладач дякує за люб'язні консультації д-ру Крістоферові Ковачу.

Два

—Спиняйся! — гукнула Лейла.

Ренді негайно звернув направо й загальмував. Небо, пульсуючи, перейшло в перламутровий досвіток.

— Назад край узбіччя.

Кивнувши, він увімкнув задню.

— До отих? Може, ми пішки...

— Хочу краще їх роздивитися, перш ніж виходити.

— Гаразд, — він повільно поїхав назад.

Вона обернулася, розглядаючи битий часом сірий автомобіль. У ньому сиділо двоє. Обоє здавалися біловолосими, але світло було непевне. Обоє наче дивилися на неї.

— За мить водійські двері відчиняться, — тихо сказала Лейла.

Водійські двері відчинилися.

— Тепер протилежні.

Відчинилися протилежні двері.

— Старий за кермом, стара — пасажирка...

Старий і стара вийшли з машини й рушили наперед, не зачиняючи дверей. За одяг їм правили пошарпані обмотки, що трималися завдяки широким поясам.

— Зупиняйся, — звеліла Лейла. — Ходімо допомагати. У них розподільник запалювання від'єднався.

— Це тобі теж привиділося?

— Ні.

Вона відчинила двері, вибралася й пішла назад. Він наслідував її приклад. Спершу, поки підходив, йому здалося, що водій застарий кермувати. Геть сутулий, він спирався на автомобіль. Вільна рука трохи тремтіла; суха й поцяткована, з пальцями, як ті пазурі. Лице було дуже зморшкувате, брови — білісінькі, як і волосся. Аж тут його очі — зелені, майже вогнисті, — упіймали Ренді і стали тримати. Була в них якась обізнаність; ще метри три тому про неї годі було здогадатися. Ренді всміхнувся, але той реакції не проявив.

Лейла ж тим часом наблизилася до старої і говорила до неї мовою, для Ренді не зрозумілою.

— Хочете, під капот зазирну? — сказав він старому. — Можливо, я допоміг би.

Не діставши відповіді, повторив це праговіркою. Це теж не викликало реакції. Чоловік ніби вивчав його обличчя, одяг, рухи. Від такого незвичного розгляду Ренді почувся незручно. Благально глянув на Лейлу.

— Так-так, — заохотила та. — Залізь під капот і полагодь. Машина для них — темний ліс. Я саме пояснюю про пальне.

Нахиляючись відімкнути капот, Ренді помітив, як Лейла вручає жінці цілу пачку грошей. Старий відсахнувся, побачивши, як прочиняється накривка. А піднявши її до упору, Ренді почув од старого короткий вигук.

Справді, від'єднаний розподільник. Ренді вернув його куди слід і затис. Швидко оглянувши решту частин двигуна, нічого розладнаного не знайшов.

— Чи не могли б ви завести машину, шановний?

Глядь — а той йому просто всміхається.

— Не знаю, чи ви розумієте, але треба пустити двигун, — старий ані ворухнувся, ані відповів. Тож Ренді сказав: — Добре, я сам.

Обійшов чоловіка, зазирнув у машину. Ключ був у замку. Ренді ковзнув на сидіння і спробував увімкнути запалювання. За мить двигун завівся. Ренді його заглушив і виліз назовні. Усміхнувся старому у відповідь і кивнув.

— Ось і все.

Той раптом кинувся просто на нього й по-ведмежому обійняв. Був несподівано дужий, а віддих мав аж гарячий.

— Ім'я, ім'я ваше, добродію? — спитався старий.

— Ренді. Я Ренді... Доракін, — сказав він, випручуючись.

— Доракін. Добре ім'я!

Обійшовши машину, Лейла була вже позаду них. За нею прийшла і стара.

— З ними все буде гаразд, — запевнила Лейла. — Поїхали. Нам пора — до останнього повороту на Вавилон.

Щось просичала старому, той кивнув. Пригорнула стареньку і, відірвавшись нарешті, пішла до машини, а Ренді — швиденько за нею. Озирнувшись, побачив, що пара вже сіла в автомобіль. Почув, як завівся двигун. Відтак авто виїхало на Дорогу і зникло. Тут зійшло сонце, і він помітив, що Лейла плаче. Відвернувся, а на душі стало дивно.

Один

Ред Доракін був на спокійній ділянці Дороги, прямій і тихій, як смерть, злегка іскристій. Кілька годин тому його випередили два футуристичні, фантастично швидкі транспортні засоби; згодом він обігнав запряжений четвериком екіпаж, а тоді — самотнього вершника. Вів синій «додж»-пікап правою смугою, тримаючи стокілометрову швидкість. Пожовував сигару, щось наспівував.

Небо було блакитне, дуже бліде, перетяте зі сходу на захід важкою яскравою лінією. Пилу не видно було, ніякі комахи об вітрове скло не вбивалися.

Ред опустил вікно, виставив ліву руку, поклавши пальці на дах. Вицвілу бейсболку насунув низько на лоба; відкинувши голову трохи назад, визирав із-під козирка і мружив зелені очі у його затінку. Руда борода була хіба трохи темніша за волосся на голові.

Далеко попереду завиднілася цяточка. Швидко зростаючи, перетворилася на бувалий чорний «фольксваген». Коли вони порівнялися, той водій засигналив. З'їхав із Дороги і став на узбіччі.

Ред глянув у дзеркало, пригальмував і забрав направо. Сповільнюючись, зауважив, що небо запульсувало — синім, сірим, синім, сірим, — а яскрава смуга робилася менш помітною з кожним зниким імпульсом.

Коли авто повністю зупинилося, висів яснісінький вечір. Десь далі чулися цвіркуни; дуло прохолодою. Ред відчинив кабінку й виліз із-за керма, витягнувши ключ і поклавши його в кишеню. Був у «лівайсах» і берцях, у коричневій стьобаній безрукавці на повсякденну військову сорочку. На широкому пасі мав мудровану клямру. Повернувшись козирок на потилицю, зупинився і прикурив сигару; тільки тоді розвернувшись й пішов узбіччям назад.

Дороги не перетнеш без ризику майже певного знищення. Тому він рушив на місце точно навпроти «фольксвагена». Щойно дійшов, двері авто відчинилися й випустили невисокого чоловіка з маленькими вусиками.

— Реде! — кричав той. — Реде!

— Що таке, Адольфе? — гукнув Ред. — Досі шукаєш місце, де переміг?

— Слухай, Реде! Не знав, казати тобі чи ні, бо ніяк не міг вирішити, що важливіше: ненависть до тебе чи борг перед тобою. Утім, я й не добрав, чи ця інформація буде тобі корисна, а чи шкідлива. Тож, мабуть, усе в рівновазі. Скажу. Я був збіса далеко отам, звідки прямує Дорога, і бачив пригоду на повороті, позначеному синім зикуратом...

— Синім зикуратом?

— Синім зикуратом. Бачив, як ти повертаєш і перевертаєшся. Бачив, як загорівся пікап.

Ред Доракін помовчав кілька секунд. Потім зареготав:

— Оце Смерть збентежиться, якщо мене стріне найближчим часом. Скаже: «Що робить цей чоловік в Атенах за Темістокла, коли в нас із ним зустріч біля останнього повороту на Вавилон?».

Його дужу постать струснув новий напад сміху. Він випустив дим і глузливо відсалютував правицею.

— Але дякую. Знати таке не завадить.

Він повернувся й пішов до пікапа.

— Ще дещо! — гукнув услід його бесідник. Ред зупинився і обернувся.

— Ну, що?

— Ти міг би стати великим. Бувай.

— Ауфвідерзеєн!

Ред сів у кабінку, завів двигуна. Небо невдовзі знову поголубіло.

Два

Світанок собі вибирався над тихим розтрощеним містом, а Странгулена заворушилася на палубі свого плавучого дому, що дрейфував по Іст-Ривер. Ніжно й повільно відсунула хутро, що вкривало її та його, прибрала із чола полум'яне пасмо. Торкнулася пучками найчутливіших місць на шиї, плечах і грудях, де вже почали проявлятися знаки коханцевої палкості. Тоді всміхнулася, стисла-розтисла пальці й поволі перевернулася на лівий бік.

Тоба, масивний і темний, як минула ніч, сперся щокою на праву долоню і шкірив зуби до Странгулени.

— О боги! Ти спиш хоч колись?

— Уже точно не із жінкою, що задушила над сотню коханців, як тільки вони вируба́лися в неї під боком.

Странгулена звузила очі.

— То ти знав! Знав із самого початку! Ти мене надурив!

— Так, дяка богу й амфетаміну!

Вона всміхнулася й потяглася.

— А тобі таланить. Власне, я рідко чекаю, доки вони ви́рубаються. Звичайно я вибираю певний момент, і партнер — як сказати? — кінчає й кінчається водночас. Твій же час мав настати аж тепер лише тому, що *тоді* мою увагу відвернула архітектура. Однак...

Простягла руку до панелі керування. Судно беззвучно рушило.

Странгулена перевернулася на другий бік.

— Дивися, як падає світло на мангеттенські руїни! Обожнюю руїни! — вона раптом сіла, здійнявши щось прямокутне з різьбленого й полірованого дерева. Тримала у витягнутій руці, дивилася наскрізь. — Група будівель он там... Хіба не чудова композиція?

Тоба піднявся, схилився вперед, поклав підборіддя їй на ліве плече.

— Вона, хм, доволі... цікава.

Тримаючи в лівій руці фотоапаратик, Странгулена глянула у видошукач, знову в рамку, схилилася вперед, відхилилася назад, натиснула кнопку.

— Є!

Відклала рамку й камеру праворуч.

— Я тільки й робила б, що мальовничі руїни дивилася. Власне, так і роблю. Майже весь час. Найгарніші вони завжди з води. Помічав це колись?

— Ось тепер, коли ти сказала...

— Знаєш, а здобич із тебе була *надто* добра. У лахмітті, сміття край води збирав, немитий і неотесаний, продукт розпаду цивілізації — і тут пливу я. Попалася-таки. І хто ж ти є? Археолог?

— Ну...

— ...і ти знав про мене. Тримай праву руку на місці, а голову підведи.

Вона перевернулася на живіт, звела власну правицю, узялася за його долоню.

— Гаразд, пане Тобо. Тепер тисни, ніби від цього залежить твоє життя. Може, так і є.

— Полегше, жіночко...

Його рука почала піддаватися. Він зміцнив хват, натужився. Рука зупинилася на кілька секунд. Стиснувши зуби, він похилився вліво.

Аж тут Странгулена рвучко припечатала його рукою до палуби, зваливши назад.

Усміхнулася звисока.

— Хочеш лівою?

— Ні, спасибі. Слухай, я вірю всьому, що чув про тебе... Ти маєш, хм, екзотичні смаки — і досить сильна, щоб їх задовольняти. Усі, хто отримує, чого хоче, гідні для мене захвату. Але *це* був єдиний мій спосіб із тобою зустрітися. Маю унікальну пропозицію, тож не прогав цієї нагоди.

— А гарні руїни там будуть?

— Ще й які! — поквапом запевнив він.

— А гарний чоловік?

— Чи не найкращий!

Вона схопила його за руку і, смикнувши, підвела.

— Скоріше! Дивися, як грає сонце на руїнах вежі!

— Це таки щось!

— Як його звуть?

— Доракін. Ред Доракін.

- Наче десь чула...
- Багато де «засвітився».
- Він фотогенічний?
- І не сумнівайся.
- Мені не завадило б нове суденце, викладене слоновою кісткою...
- Ні слова більше. Гей! Сонце сяє крізь рештки моста!
- Швидше! Фотик! Ти, Тобо, просто щасливчик.
- А то!

Один

Побачивши, як цяточка в дзеркалі заднього виду квітне та блищить, Ред Доракін тихо лайнувся.

— У чім річ? — спитав із панелі хрипкуватий голос.

— Га? Я що тебе, не вимкнув?

Рука потяглася до кнопки, але завмерла.

— Вимкнув. Я сама ввімкнулася.

— Як так?

— Пам'ятаєш той сервіс, що я в тебе виграла в карти минулого місяця? Грошей вистачило, щоб мені встановили й деякі додаткові схеми. Подумала, що пора розсувати обрії.

— То ти мене слухала цілий місяць?

— Так. Ти сам до себе багато говориш. Потішно.

— Треба із цим щось робити.

— Можеш перестати грати зі мною в карти... То повторюю, у чім річ?

— Патруль. Швидко наздоганяє. Може проїхати мимо. А може й не проїхати.

— Закладаюся, я його подолаю. Позмагаємося?

— У жодному разі. Тихо будь, Флер. На дещо потрібен час, оце й усе.

— Не розумію.

— Я не поспішаю. Не вдасться — то спробую ще раз. Або в інший спосіб.

Він знову глянув у дзеркало. Блискуча машина у формі сльозинки була вже велика й наздоганяла сусідньою смугою, але нібито сповільнилася.

— Досі не розумію.

Чиркнувши нігтем, він запалив сірник і прикурив погаслу сигару.

— Я знаю. Не турбуйся про це — і не втручайся в суперечки, якщо вони будуть.

— Підтверджую.

Він зиркнув убік. Машина порівнялася з ним, їхала поруч. Ред зітхнув.

— Спиняйте вже або зникайте, щоб вас! — промурмотів він. — Ми надто дорослі, щоби гратися в ігри!

Ніби у відповідь завила сирена. Над лискучим дахом здійнялася сфера — і ну блимати, наче пристрасне око.

Повернувши кермо, Ред з'їхав на узбіччя Дороги. Небо знову почало пульсувати, темно і світло, темніше — світліше. Коли авто повністю зупинилося, праворуч від Реда над обрієм висіло вранішнє сонце; трава була біла від паморозі; співали птахи. Блискуча машина загальмувала попереду. Обоє дверей відчинилися, вийшли двоє патрульних у сірих туніках, рушили в його бік. Ред заглушив двигун, сидів абсолютно спокійно. Випустив дим здоровенною хмарою.

Водій тієї машини став із шоферського боку. Напарник пройшов назад. Перший зазирнув. Ледь помітно всміхнувся.

— Побий мене грім!

— Вітаю, Тоні!

— Не знав, що це ти, Реде. Сподіваюся, ти ніякої пакості не замислив.

Ред знизав плечима.

— Так, усілякі дрібниці.

— Тоні, — почулося ззаду. — Ходи-но поглянь.

— Е-е... Реде, мушу просити вийти.

— Звісно.

Ред відчинив двері й виліз.

— Що там? — спитався Тоні, йдучи назад.

— Дивися.

Патрульний відчепив і підняв куточок брезенту, відгорнув його далі.

— О, знаю! Це гвинтівки із двадцятого ес, М-1 називаються.

— Атож. А це заціни: кулемети «браунінг». А тут у нас ящик гранат. І повно набоїв.

Тоні зітхнув, повернувся.

— Нічого не кажи. Дай-но здогадаюся. Я знаю, куди ти зібрався. Ти досі вважаєш, що греки мають виграти битву під Маратоном, і хочеш допомогти.

Ред скривився.

— Звідки такий здогад?

— Тебе вже двічі на цьому ловили.

— Й оце ви *просто* мене зупинили? На вибірковий контроль?

— Саме так.

— Тобто ніхто мене не здавав?

Патрульний невпевнено відвернувся:

— Не здавав.

Ред вишкірив зуби із затиснутою сигарою.

— Гаразд. Ви злапали мене з крамом. Що робитимете?

— По-перше, вантаж конфіскуємо. Допоможи його перекласти в наш фургон.

— А квитанцію дасте?

— Чорт забирай, Реде! Ти хоч розумієш, як це серйозно?

— Ага.

— Тре' визнати: навіть як вийде по-твоєму, з нами нічого не станеться. Але ти створиш новий відгалузок Дороги. Чи новий поворот.

— І що в цьому злого?

— Невідомо, хто звідти може наїхати.

— Дорогою, Тоні, багато вже диваків мандрує. От на нас хоч поглянь.

— Але ти — менше зло. Тебе-бо всі знають. Та й нащо тобі взагалі той сраний новий відгалузок?

— Бо він колись був, але нині туди не проїхати. Я хочу відтворити певний збіг обставин.

— Щось я його не пам'ятаю.

— Ти, Тоні, ще молодий.

— Не розумію я тебе, Реде. Ну, поможи-но вантажити зброю.

— Гаразд.

Вони взялися перевантажувати.

— Ти ж і сам знаєш: ці спроби треба облишити.

— Я знаю, що пильнувати їх — твоя робота.

— Але тобі наплювати. Ану ж відкриється путь до якогось паскудного місця з купою небезпечних лихих істот, спроможних рухатися Дорогою? Усі ми потрапимо в халепу. Може, таки передумаєш?

— Я дещо шукаю. Знайти іншим способом не спромігся.

— Може, розповіси, що саме?

— Не розповім. Це особисте.

— Тобто ти ладен увесь рух попсувати, щоб якусь примху задовольнити?

— Ага.

— І нащо я запитав... Я ж тебе років сорок знаю. А скільки на твої гроші?

— П'ять-шість. А мо', тридцять. Не уявляю. Ти, мабуть, багато працюєш із папірцями, коли не їдиш Дорогою?

— Аж забагато.

— Ось, певно, звідки ці погляди на нові відгалужки.

— Власне, я таки надолужив теорію. Усе складніше, ніж тобі може здатися.

— Маячня! Якщо раз уже так було, це може статися знову.

— Як скажеш, але ми не дамо тобі наробити таких дурниць.

— Але таке щодня роблять. Без цього навіщо Дорогою взагалі мандрувати? Усі подорожні змінюють відгалужки, так чи інакше.

Тоні клацнув зубами.

— Знаю, і це саме собою досить лячно. Потрібно більше контролю, наставити пропускних пунктів...

— Але Дорога була завжди, як і ті, хто здатен на подорож. До твого відома, світ живе, Дорога йде — від сотворіння до знищення, амінь. То в чому резон?

— Я знаю тебе сорок років — чи тридцять, чи п'ять, чи шість. Ти не змінився. З тобою неможливо розмовляти... Гаразд. Більшість руху нам непідконтрольна, ми не можемо запобігати незначним змінам. Але можемо пильнувати значних — і робимо це. Ти завжди замішаний у чомусь серйозному. Я ж намагаюся бути добрим і відпустити тебе, укотре попередивши в усній формі.

— А більше нічого й не можеш, сам розумієш. Доведи-но, куди я збирався із цим залізниччям. Можеш конфіскувати, можеш читати моралі, можеш мені життя ускладнити — але ненадовго. І ти знаєш не гірше від мене, що знову забрехався. Річ не у правилах, не в охороні порядку, ні в чому такому. Ви пресуєте мене особисто, з конкретної причини. Хтось має на мене зуб, і я хочу знати, хто саме й за що.

Тоні почервонів. Другий патрульний саме проніс коробку гранат.

— Та в тебе вже параноя, Реде, — спромігся нарешті сказати Тоні.

— Ага, ага. То що, натякнеш? — не зводячи з бесідника очей, він чиркнув сірником об ящик із набоями і прикурив погаслу сигару. — Хто б це міг бути?

Кинувши погляд на напарника, Тоні сказав:

— Та годі. Вантажмо решту.

Щоб перенести залишки зброї, пішло ще хвилин десять. Після цього Реду дозволили сісти в пікап.

— Гаразд. Уважай, що я тебе попередив, — сказав йому Тоні.

Ред кивнув.

— ...і будь обережний.

Ред знову кивнув, повільніше.

— Спасибі.

Він проводжав їх очима, доки лискуча машина помчала геть.

— І що це було?

— Він, Флер, зробив мені послугу. Розшукав спеціально — дав знати, що в нас проблеми.

— Які саме?

— Мушу це обміркувати. Де найближчий відпочинковий майданчик?

— Недалеко.

— Кермуй.

— Гаразд.

Пікап смикнувся й рушив.

Два

Де Сад увійшов за Сандоком до величезної будівлі.

— Я дуже вдячний за це, — говорив маркіз, — і буду вдячний, якщо ви нічого не скажете Чедвікові. Він-бо гадає, що я вичитую купу огидних рукописів. Ще від гіпотез барона Кюв'є¹ мене розбирала цікавість, кортіло побачити щось отаке. Але я й не думав, що матиму змогу.

Хмикнувши, Сандок провів маркіза до розлогої лабораторії.

— Не турбуйтеся, я все розумію і вас не викажу. Треба ж мені комусь вихвалитися.

Вони підійшли до провалля посеред зали, стали біля кругових перил.

Сандок махнув правицею, і внизу все залляло світлом.

Воно стовбичило монументально, мов несподівано якісний реквізит для малобюджетного фільму, мовби невроз, що зненацька матеріалізувався...

Аж тут ворухнулося. Переступило з ноги на ногу, схилило голову далі від світла. На карку блиснула смужка металу, ще одна — нижче хребтом.

— Напрочуд бридкий, — сказав Сандок.

Маркіз похитав головою і видихнув:

— Прекрасний, клянуся щелепами Господніми! Як, ви казали, зветься?

— Королівський тиранозавр.

— Влучно. О, влучно! Який же красень!

Маркіз зо хвилину стояв нерухомо. А потім спитав:

— Де ви взяли цю чудову звірюку? Я думав, вони існували лише неймовірно давно.

— Так і є. Щоб вернутися так далеко, знадобився атомоліт, і летів він понад Дорогою швидко й довго.

— Але Дорога таки сягає аж тих днів... Дивовижно! І як же ви транспортували щось таке величезне, таке потужне?

— Ніяк. Мої люди приспали одного й повернулися зі зразком тканини, покинули Дорогу років за п'ятнадцять до теперішнього часу.

Цей особень — штучний клон зі зразка. Можна сказати, копія з оригіналу.

— Прекрасно, просто прекрасно! Я цього не розумію, але яка різниця... Так навіть краще: чарівніше, таємничіше. А як же ви ним керуєте?

— Бачите металеві пластинки на спині й голові?

— Бачу.

— Це імплантовані мережі. Безліч крихітних електродів відходять від них у нервову систему. Секундочку...

Пішовши до робочої станції, узяв там малу прямокутну скриньку і сріблястого кошика. Приніс їх, продемонстрував.

— Оце, — сказав він на скриньку, — є комп'ютер.

— Розумна машина?

— О, хтось вас уже підготував. Ну, щось таке. Крім того, це передавач.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

КУПИТИ